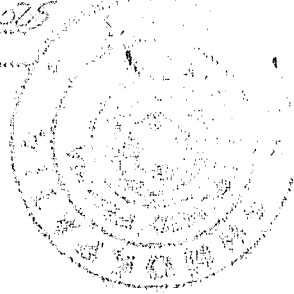

Αριθμός απόφασης Α802/2025

ΘΥΡΟΚΟΛΛΗΣΗ
Ημερ/α 10-09-2025
ΑΠΑΙΤΗΣΗ

ΤΟ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
Τμήμα ΣΤ' Τριμελές

Σ υ ν ε δ ρ ί α σ ε δημόσια στο ακροατήριό του στις 5 Νοεμβρίου 2024, με δικαστές τους Παρασκευά Μαρινάκη, Πρόεδρο Εφετών Δ.Δ., Παρασκευή Παπαγεωργίου και Ηλιά Κατσούλη (εισηγητή), Εφέτες Δ.Δ., και γραμματέα την Αικατερίνη Μπατσιακού-Θάνου, δικαστική υπάλληλο,

γ ι α ν α δ ι κ ά σ ε ι

Α) την έφεση με ημερομηνία 10.10.2022 (αριθμ. καταχ. στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Ρόδου ΕΦ75/13.10.2022, αριθμ. καταχ. στο Δικαστήριο ΕΦ467/21.3.2023),

η οποία παρέστη με την από 4.11.2024 δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του ΚΔΔ, του πληρεξουσίου δικηγόρου Αποστόλου Κοτζιά-Σοφαντζή,

κ α τ ά τ ω ν: i) Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με έδρα την Ερμούπολη Σύρου, η οποία παρέστη με την από 31.10.2024 δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του ΚΔΔ, του πληρεξουσίου δικηγόρου Γεωργίου Μαυρομμάτη και ii) Δήμου Ρόδου, ο οποίος παρέστη με την από 4.11.2024 δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του ΚΔΔ, του πληρεξουσίου δικηγόρου Εμμανουήλ Στάγκα,

κ α ι κ α τ ά τ η ς Α317/2022 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Ρόδου κ α ι

Β) την έφεση με ημερομηνία 26.10.2022 (αριθμ. καταχ. στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Ρόδου ΕΦ86/26.10.2022, αριθμ. καταχ. στο Δικαστήριο ΕΦ94/10.1.2023),

τ η ς Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με έδρα την Ερμούπολη Σύρου, η οποία παρέστη με την από 31.10.2024 δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του ΚΔΔ, του πληρεξουσίου δικηγόρου Γεωργίου Μαυρομμάτη,

κ α τ ά

η οποία παρέστη με την από 4.11.2024 δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του ΚΔΔ, του πληρεξουσίου δικηγόρου Αποστόλου Κοτζιά-Σοφαντζή,

και κ α τ ά της Α317/2022 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Ρόδου.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον νόμο:

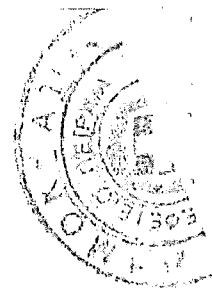
1. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (536716495953 0403 0089 ηλεκτρονικό παράβολο), ζητείται, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, η μεταρρύθμιση της Α317/2022 οριστικής απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Ρόδου με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή αγωγή της κατά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του Δήμου Ρόδου, κατά το μέρος που απορρίφθηκε το αίτημά της να αναγνωρισθεί η υποχρέωση των ως άνω Ν.Π.Δ.Δ. να της καταβάλουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, νομιμοτόκως από την επομένη της επίδοσης της αγωγής, το ποσό των 182.268 ευρώ, ως αποζημίωση για την αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας που υπέστη από την καταστροφή της οικίας της εξαιτίας παρανόμων πράξεων και παραλείψεων των οργάνων τους, καθώς και κατά το μέρος που από το ποσό των 10.955 ευρώ, στο οποίο προσδιορίσθηκε η αξία της καταστραφείσας οικοσκευής της, αφαιρέθηκε ποσό 4.109 ευρώ που είχε λάβει ως οικονομική ενίσχυση. Με την κρινόμενη δε έφεση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται κατά νόμο η καταβολή παραβόλου, ζητείται η εξαφάνιση της ίδιας ως άνω Α317/2022 απόφασης και η απόρριψη της αγωγής στο σύνολό της.

2. Επειδή, με «δικόγραφο» που επιγράφεται «αντέφεση - υπόμνημα», για το οποίο θα γίνει λόγος αναλυτικά κατωτέρω στη σκέψη 20, καθώς και με τα από 5.11.2024 και 8.11.2024 υπομνήματά, ο εφεσίβλητος Δήμος Ρόδου προβάλλει ότι η κρινόμενη έφεση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ουδέποτε

του κοινοποιήθηκε, ως νομιμοποιούμενου να παρέμβει, ζητεί δε για τον λόγο αυτό να ακυρωθεί η συζήτηση της εν λόγω υπόθεσης. Από τις διατάξεις, όμως, των άρθρων 113 και 114 του ΚΔΔ προκύπτει ότι η από τους αρχικούς διαδικίους ανακοίνωση της δίκης στα πρόσωπα που έχουν έννομο συμφέρον να ασκήσουν παρέμβαση δεν συνιστά δικονομική υποχρέωση αυτών, με αποτέλεσμα η παράλειψή της να μην επιφέρει δικονομικές συνέπειες σε βάρος τους (βλ. και ΔΕφΑθ 3653/2005), ούτε και το απαράδεκτο της συζήτησης, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου προβαλλομένων, δεδομένης άλλωστε της δυνατότητας που είχε εν προκειμένω ο Δήμος Ρόδου να ζητήσει αναβολή της συζήτησης της υπόθεσης, κατ' άρθρο 135 παρ. 3 του ΚΔΔ, προκειμένου να ασκήσει νομίμως παρέμβαση, και της δυνατότητάς του, εφόσον βλάπτεται από την εκδοθησόμενη απόφαση, να ασκήσει τριτανακοπή, κατ' άρθρο 106 του ΚΔΔ.

3. Επειδή, οι κρινόμενες εφέσεις με το ως άνω περιεχόμενο, εφόσον στρέφονται κατά της ίδιας απόφασης, είναι προδήλως συναφείς και, για τον λόγο αυτόν, πρέπει να συνεκδικασθούν, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 122 και 125 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), έχοντας δε ασκηθεί κατά τα λοιπά παραδεκτώς, πρέπει να εξετασθούν, περαιτέρω, κατ' ουσίαν.

4. Επειδή, στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (ΕισΝΑΚ, π.δ. 456/1984, Α' 164) ορίζεται ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. [...]» και στο άρθρο 106 ότι: «Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ευθύνη του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των λοιπών νομικών προ-

σώπων δημόσιου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. ή από παραλείψεις οφειλόμενων νόμιμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών ή των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. (ΑΕΔ 5/1995, ΣΤΕ 1943/2020, 1253/2017, 1140/2017, 596/2017 κ.ά.). Εξάλλου, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ., τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου τους παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία και τους οικείους κανονισμούς, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (ΣΤΕ 596/2017, 2327/2015, 1183, 877/2013, 4133/2011 7μ. κ.ά.). Ο κατά τα ανωτέρω παράνομος χαρακτήρας της ζημιογόνου πράξης, παράλειψης ή υλικής ενέργειας αρκεί για να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη του Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., χωρίς να απαιτείται και η διαπίστωση πταίσματος του οργάνου τους (ΣΤΕ 1910/2020, 1704/2019, 4410/2015, 877/2013 7μ., 1413/2006 7μ., 2727/2003 κ.ά.). Απαραίτητη, πάντως, προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης είναι η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας του δημοσίου οργάνου και της επελθούσας ζημίας. Αιτιώδης δε σύνδεσμος υπάρχει όταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η πράξη ή η παράλειψη είναι επαρκώς ικανή (πρόσφορη) και μπορεί αντικειμενικά κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων και χωρίς τη μεσολάβηση άλλου περιστατικού να επιφέρει τη ζημία και να την επέφερε στη συγκεκριμένη περίπτωση (ΣΤΕ 596/2017, 325/2017, 2776/2016, 473/2011, 1024/2005). Τέλος, για να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του Δημοσίου ή του νόμι-

κού προσώπου δημοσίου δικαίου προς αποζημίωση, απαιτείται οι ανωτέρω προϋποθέσεις να συντρέχουν σωρευτικά (ΣτΕ 4422/2015, 1024/2005).

5. Επειδή, εξάλλου, στο άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα (ΑΚ, π.δ. 456/1984, Α' 164) ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά τη κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. [...]». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 105 και 106 του ΕισΝΑΚ, ανεξαρτήτως της αποζημίωσης για την περιουσιακή ζημία, παρέχεται στο δικαστήριο της ουσίας η ευχέρεια, αφού εκτιμήσει τους ειδικότερους ισχυρισμούς των διαδίκων που προβάλλονται ενώπιόν του και τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης (όπως, ιδίως, τον βαθμό πταίσματος του υπόχρεου, το συντρέχον πταίσμα του ζημιωθέντος, τις συνθήκες, το είδος, την ένταση και τις συνέπειες της προσβολής, την περιουσιακή και κοινωνική κατάσταση των μερών κ.λπ.) και με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης (ΣτΕ 1258/2024 7μ., 1968/2022, 2951/2020, 484/2018, 3695/2015, 1405/2013, 3839/2012 7μ., 4133/2011 7μ. κ.ά.).

6. Επειδή, από τις παρατιθέμενες στη σκέψη 4 διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 71 παρ. 1 και 73 παρ. 1 του ΚΔΔ συνάγεται ότι, σε περίπτωση αγωγής κατά τα άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ, το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει την παράνομη πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψη υλικής ενέργειας οργάνων του Δημοσίου ή Ο.Τ.Α. και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., από την οποία απορρέει η αξίωση προς αποζημίωση, σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών και τους λόγους που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση, καθώς και ορισμένο αίτημα (ΣτΕ 370/2023, 1370/2020, 2526/2017, 324/2015 κ.ά.), δεν απαιτείται, όμως, να γίνεται σε

αυτό επίκληση των αποδεικτικών στοιχείων από τα οποία προκύπτουν τα κατά τα ανωτέρω νομικώς κρίσιμα στοιχεία (πρβλ. ΣτΕ 2249/2023, 295/2020, 2993/2019), ούτε να αποδεικνύεται η ύπαρξη της επιδιωκόμενης χρηματικής αξίωσης, διότι η απόδειξη αυτή συναρτάται με το βάσιμο και όχι με το παραδεκτό της αγωγής (ΣτΕ 2166/2022).

7. Επειδή, περαιτέρω, ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87) ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «1. [...] 2. Οι πρωτοβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστώνται ανά νομό ως εξής: [...] 10. ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ Α. Συνιστώνται οι κατωτέρω δήμοι: 1. Δήμος Ρόδου με έδρα τη Ρόδο αποτελούμενος από τους δήμους α. [...] η. Ιαλυσού [...] οι οποίοι καταργούνται», στο άρθρο 3 ότι: «1. [...] 3. Συνιστώνται οι εξής περιφέρειες: α. [...] β. Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου η οποία περιλαμβάνει τους Νομούς Κυκλάδων και Δωδεκανήσου. [...]», στο άρθρο 186 ότι: «I. [...] II. Οι αρμοδιότητες των περιφερειών, αφορούν τους τομείς: [...] Γ. Φυσικών Πόρων - Ενέργειας - Βιομηχανίας, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως: α. Υποτομέας Διαχείρισης Υδάτων Η άσκηση αρμοδιοτήτων για την προστασία και διαχείριση των υδάτων. Ειδικότερα οι ανωτέρω αρμοδιότητες αφορούν: I. Τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για: [...] vi. Την εφαρμογή και την επιβολή όλων των αναγκαίων προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών. [...] ΣΤ. Έργων - Χωροταξίας - Περιβάλλοντος, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως: 1. [...] 3. Ο σχεδιασμός, η μελέτη, η κατασκευή και συντήρηση [...] αντιπλημμυρικών [...] έργων. [...] 15. Ο καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων και απαλλοτριωμένων χώρων παρά τα ρέματα. [...] III. Οι αρμοδιότητες των περιφερειών ασκούνται από 1.1.2011, εκτός εκείνων [...] του υποτομέα Διαχείρισης Υδάτων, ο οποίος περιλαμβάνεται στον τομέα Γ' (Φυσικών πόρων - Ενέργειας - Βιομηχανίας) και του τομέα ΣΤ' (Έργων - Χωροταξίας - Περιβάλλοντος) υπ' αριθμούς 1 έως 12 του παρόντος άρθρου, οι οποίες ασκούνται από την 1.7.2011. [...] Μέχρι τις ανωτέρω ημερομηνίες οι αρμοδιότητες αυτές εξακολουθούν να ασκούνται από τις αποκεντρωμένες

διοικήσεις», στο άρθρο 204 ότι: «Στους δήμους των περιφερειών Νοτίου Αιγαίου [...] μεταφέρονται [...] οι εξής αρμοδιότητες των καταργούμενων οικειών νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων: Α. [...] Ε. Από τους Τομείς Έργων, Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος: 1. [...] 4. Ο καθαρισμός και η αστυνόμευση των ρεμάτων και των απαλλοτριωμένων χώρων παρά τα ρέματα [Η περ. 4 της παρ. Ε' καταργήθηκε με το άρθρο 224 παρ. 1 του ν. 4555/2018, Α' 133]», στο άρθρο 209 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4071/2012, Α' 85) ότι: «1. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρονται οι ορεινοί - μειονεκτικοί δήμοι εννοούνται οι δήμοι στους οποίους περιλαμβάνονται ως δημοτικές ή τοπικές κοινότητες οι Ο.Τ.Α. που αναφέρονται στην Οδηγία 85/148/ΕΟΚ [...] 2. Οι ορεινοί - μειονεκτικοί δήμοι ασκούν επιπλέον είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με την οικεία περιφέρεια τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) [...] θ) Καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων [Η περ. θ' της παρ. 2 καταργήθηκε με το άρθρο 224 παρ. 2 του ν. 4555/2018, Α' 133]» και στο άρθρο 206 ότι: «Η έναρξη άσκησης των πρόσθετων αρμοδιοτήτων, που απονέμονται στους δήμους, με το άρθρο 204, πραγματοποιείται από 1^{ης} Ιανουαρίου 2013. Μέχρι 31.12.2012 οι αρμοδιότητες του άρθρου 204 ασκούνται από την περιφέρεια».

8. Επειδή, με την προαναφερόμενη Οδηγία 85/148/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Ιανουαρίου 1985 «Για την τροποποίηση της οδηγίας 81/645/ΕΟΚ περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών κατά την έννοια της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ (Ελλάδα)» (L 56/25.2.1985), ο πρώην Δήμος Ιαλυσού (ήδη Δήμος Ρόδου, κατά τα ανωτέρω) συμπεριλήφθηκε, υπό την προγενέστερη ονομασία του («Τριάντα»), στις περιοχές της νήσου Ρόδου που χαρακτηρίζονται ως μειονεκτικές, ενώ, με την από 31.12.2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) «Ρυθμίσεις κατεπείγοντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων Εσωτερικών [...]» (Α' 256), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4147/2013 (Α' 98), ορίσθηκε στο άρθρο 1 ότι: «1. Ο χρόνος έναρξης άσκησης από τους δήμους των αρμοδιοτήτων των άρθρων [...] 204 του ν. 3852/2010 (Α' 87), που τους μεταβι-

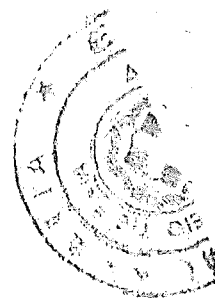
βάζονται στο πλαίσιο των οριζομένων [...] στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 206 του ίδιου νόμου, κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 - 2016, ως ισχύει, καθορίζεται αναλόγως με σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργού Οικονομικών σε ζητήματα αρμοδιότητας του, καθώς και κάθε άλλου καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, όπου συντρέχει περίπτωση, έπειτα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ). [...] Μέχρι την έκδοση των σχετικών αποφάσεων, συνεχίζουν να έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις [...] του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 206 του ανωτέρω νόμου, κατά παρέκκλιση της προβλεπόμενης σε αυτά σχετικής προθεσμίας [Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 31 του ν. 4257/2014, Α' 93]».

9. Επειδή, από τα αναφερόμενα στις δύο προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι με τις διατάξεις των άρθρων 186 (εδ. ΙΙ παρ. ΣΤ', περ. 15), 204, 206 και 209 του ν. 3852/2010, η αρμοδιότητα καθαρισμού και αστυνόμευσης των ρεμάτων [την οποία αρχικώς είχαν οι νομαρχιακές υπηρεσίες - πρώην κρατικά όργανα (άρθρο 79 του π.δ/τος 910/1977, Α' 305, που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 32 του π.δ/τος 69/1988, Α' 28, και πριν το τελευταίο καταργηθεί με το άρθρο 69 του π.δ/τος 109/2014, Α' 176) και, εν συνεχεία, οι αιρετές Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (άρθρο 8 του π.δ/τος 30/1996, Α' 21)], μεταβιβάσθηκε από τις καταργηθείσες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις στις συστάθεισες το πρώτον με τον νόμο αυτό Περιφέρειες, με εξαίρεση τις περιπτώσεις των νησιωτικών (άρθρο 204 παρ. Ε' περ. 4) και ορεινών - μειονεκτικών (άρθρο 209 παρ. 2 περ. θ') δήμων στους οποίους η εν λόγω αρμοδιότητα μεταβιβάσθηκε και παρέμεινε μέχρι την κατάργησή της με την παράγραφο 2 του άρθρου 224 του ν. 4555/2018 (ΣΤΕ 2907/2020). Και ναι μεν για την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας από νησιωτικούς δήμους τίθεται, με την από 31.12.2012 ΠΝΠ, ως προϋπόθεση η προηγούμενη έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων, οι οποίες δεν έχουν εκδοθεί, τέτοια όμως προϋπόθεση δεν τίθεται για την άσκηση της αντίστοιχης αρμοδιότητας από

ορεινούς - μειονεκτικούς δήμους εντός των διοικητικών τους ορίων. Εξάλλου, από τις διατάξεις του άρθρου 186 (εδ. ΙΙ παρ. ΣΤ', περ. 3 και εδ. ΙΙΙ) του ν. 3852/2010 προκύπτει ότι οι Περιφέρειες είναι αρμόδιες, από 1.7.2011, για τον σχεδιασμό, τη μελέτη, την κατασκευή και τη συντήρηση των αντιπλημμυρικών έργων εντός των διοικητικών τους ορίων, στην αρμοδιότητα δε αυτή υπάγεται, εντός του πλαισίου του σχεδιασμού, και η ανακατασκευή ή βελτίωση ήδη υπάρχοντων αντιπλημμυρικών έργων που κρίνονται ανεπαρκή.

10. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την επανεξέταση των στοιχείων της δικογραφίας προκύπτει ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη ιδιοκτήτρια ισόγειας οικίας, επιφάνειας 120 τ.μ. (90 τ.μ. και 30 τ.μ. στεγασμένος αύλειος χώρος), επί της οδού στην Ιαλυσό του Δήμου Ρόδου και εκτός σχεδίου πόλεως, όπου διέμενε μονίμως έως τις 22.11.2013 (σχετ. το 2365/13.3.1996 πιστοποιητικό Ιδιοκτησίας του Κτηματολογίου Ρόδου). Πρόκειται, ειδικότερα, για οικοδομή που ανεγέρθηκε κατά το έτος 1968, με υλικά και τεχνικές ανοικοδόμησης της εποχής και περιλαμβάνει σαλονοτραπεζαρία, κουζίνα, δύο υπνοδωμάτια, λουτρό, διάδρομο και εξωτερικές βεράντες στεγασμένες με υπόστεγα λαμαρίνας. Το ακίνητο αυτό βρίσκεται ανάμεσα στους εποχικούς χειμάρρους (κτηματολογικά ρέματα) με την ονομασία «Επίτροπος» και «Τριαντών» ή «Τριαντενός», ενώ, κατά τα προβαλλόμενα, ακριβώς μπροστά από αυτό διέρχεται το φυσικό ρέμα της οδού Αγίου Γεωργίου, ανατολικά δε του τελευταίου ρέματος βρίσκεται το ρέμα της οδού Άνοιξης. Στις 22.11.2013, σημειώθηκε στο νησί της Ρόδου έντονη κακοκαιρία με ισχυρές καταιγίδες και βροχοπτώσεις που συνοδεύονταν από κεραυνούς, ισχυρούς ανέμους και κατά τόπους χαλαζόπτωσηση, το δε ύψος της βροχόπτωσης έφθασε τα 174 χιλιοστά νερού. Η κακοκαιρία αυτή προκάλεσε σημαντικά προβλήματα και καταστροφές στη Δημοτική Ενότητα Ιαλυσού του Δήμου Ρόδου, όπου υπερχείλισαν χείμαρροι και ρέματα, πλημμύρισαν δρόμοι, υπόγεια και ισόγεια κτίρια, καθώς και τον θάνατο τεσσάρων ανθρώπων. Τα νερά που είχαν κατακλύσει την ευρύτερη περιοχή εισήλθαν εντός της κατοικίας της εκκαλούσας-εφεσίβλητης, αναμειγμένα

με λάσπη, φθάνοντας σε ύψος μισού μέτρου από την επιφάνεια του εδάφους. Η πυροσβεστική υπηρεσία, η οποία κλήθηκε για την απάντληση των υδάτων και έφθασε στην οικία της ενάγουσας αυθημερόν περί ώρα 18:00, διαπίστωσε ότι η απάντληση δεν ήταν δυνατή, καθώς εξακολουθούσαν να εισρέουν εντός της οικίας ύδατα από τον δρόμο, και ότι το νερό είχε φθάσει σε ύψος μισού περίπου μέτρου, ενώ είχαν διαβραχεί οικιακές ηλεκτρικές συσκευές, έπιπλα και λοιπός οικιακός εξοπλισμός και προκλήθηκαν ρηγματώσεις στους τοίχους (σχετ. το ακριβές αντίγραφο του οικείου αποσπάσματος του βιβλίου συμβάντων της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Ρόδου της 22^{ης}.11.2013). Αποτέλεσμα της εισροής των υδάτων ήταν να δημιουργηθεί πρόβλημα στη θεμελίωση της οικοδομής, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν κλίσεις στην τοιχοποιία και τον φέροντα οργανισμό του κτιρίου, με συνέπεια να υφίσταται κίνδυνος άμεσης κατάρρευσης και να κηρυχθεί αυτό ως επικινδύνως ετοιμόρροπο και άμεσα κατεδαφιστέο (σχετ. η 1/4.2.2014 απόφαση της Επιτροπής Επικινδύνως Ετοιμόρροπων Κατασκευών της Υπηρεσίας Δόμησης του Δήμου Ρόδου, καθώς και η από 5.12.2013 τεχνική έκθεση των Δημητρίου Αδαμάκη και Παναγιώτη Βαρβάρη, αρχιτέκτονα μηχανικού και πολιτικού μηχανικού αντίστοιχα). Επίσης, καταστράφηκε ολοσχερώς το σύνολο της ευρισκόμενης εντός της κατοικίας οικοσκευής (σχετ. η 144864/9.12.2013 κατάσταση καταγραφής της Επιτροπής για κατοικίες και οικοσκευές του Δήμου Ρόδου και η 11/28282/14.3.2014 βεβαίωση της Προϊσταμένης του Τμήματος Καθημερινότητας του Δήμου Ρόδου). Κατόπιν τούτων, η εκκαλούσα-εφεσίβλητη υπέβαλε τις 144864/25.11.2013 και 2630/25.11.2013 αιτήσεις προς τον Δήμο Ρόδου, με αίτημα την αυτοψία της κατοικίας της, την καταγραφή των ζημιών και την καταβολή σχετικής αποζημίωσης. Με το από 27.1.2014 πρακτικό της Επιτροπής καταγραφής και αποτίμησης ζημιών σε οικοσκευές για τη Δημοτική Ενότητα Ιαλυσού του Δήμου Ρόδου, αποφασίσθηκε η χορήγηση σε αυτή, μεταξύ άλλων ιδιοκτητών ακινήτων της περιοχής, αποζημίωσης ποσού 4.109 ευρώ, το οποίο της καταβλήθηκε στις 11.3.2015 με μεταφορά της σχετικής πίστωσης σε λογαριασμό

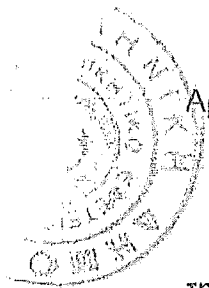
που διατηρεί στην Εθνική Τράπεζα (σχετ. το 45/11.3.2015 και με αριθμό εντολής 126679569 παραστατικό μεταφοράς πίστωσης).

11. Επειδή, πέραν των προαναφερόμενων αιτήσεων, άσκησε ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων αγωγή κατά ύψο ασφαλιστικών εταιριών, με τις οποίες είχε συνάψει συμβάσεις για την ασφαλιστική κάλυψη του ένδικου ακινήτου από φυσικές καταστροφές και άλλες αιτίες, ζητώντας να της επιδικασθούν τα ποσά των 175.120 και 279.871 ευρώ ως ασφαλιστική αποζημίωση και τα ποσά των 30.000 και 50.000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης (την οποία ισχυρίσθηκε ότι υπέστη λόγω άρνησης καταβολής του ασφαρίσματος εκ μέρους των εταιριών). Με την 46/2016 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου (η οποία κατέστη τελεσίδικη με την 86/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Δωδεκανήσου και αμετάκλητη με την 604/2022 απόφαση του Αρείου Πάγου) οι αγωγές συνεκδικάσθηκαν και, μεταξύ άλλων, η εταιρεία με την επωνυμία «INTEΡΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΖΗΜΙΩΝ Α.Ε.», αφού ελήφθησαν υπόψη οι όροι του ασφαλιστήριου συμβολαίου, υποχρεώθηκε να της καταβάλει το συνολικό ποσό των 104.573,34 ευρώ [72.000 € (90 τ.μ. X 800 €/τ.μ.) για την ανέγερση νέας οικοδομής + 4.000 € (20 τ.μ. X 200 ευρώ/τ.μ.) για επανατοποθέτηση στο ακίνητο στεγάστρων από κυματοειδή λαμαρίνα + 5.000 € για την κάλυψη του κόστους κατεδάφισης της κατεστραμμένης οικοδομής + 19.510 € για την καταστροφή της οικοσκευής + 3.000 € για δαπάνες μεταστέγασης + 4.388,28 € για δαπάνες δόσεων στεγαστικού δανείου + 1.078 € για έξοδα οικογενειακού προϋπολογισμού + 597,06 € για δαπάνες δόσεων πιστωτικής κάρτας = 109.573,34 € - 5.000 € που είχε ήδη λάβει ως προκαταβολή αποζημίωσης].

12. Επειδή, παράλληλα, η εκκαλούσα-εφεσίβλητη, με την από 24.12.2018 αγωγή (ΑΓ783/27.12.2018), η οποία στρεφόταν και κατά του Ελληνικού Δημοσίου, προέβαλε ότι η υπερχειλίση των προαναφερόμενων χειμάρρων (κτηματολογικών ρεμάτων) και ρεμάτων και η εξ αιτίας αυτής εισροή μεγάλου όγκου όμβριων υδάτων στην οικία της οφείλεται στην παράλειψη

λήψης από τα όργανα του Ελληνικού Δημοσίου, της ήδη εφεσίβλητης-εκκαλούσας Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του ήδη εφεσίβλητου Δήμου Ρόδου προσηκόντων προληπτικών μέτρων προστασίας. Ειδικότερα, προέβαλε ότι η ζημία που κατά τα ανωτέρω υπέστη οφείλεται στην παράλειψη αστυνόμευσης και καθαρισμού των φυσικών ρεμάτων του Αγίου Γεωργίου και της Άνοιξης, με συνέπεια να μην μπορεί να διοχετευθεί το νερό της βροχής στη θάλασσα, καθώς και στην παράλειψη εκπόνησης ολοκληρωμένου σχεδιασμού και έργων για την αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής, ιδίως όσον αφορά τα αναγκαία έργα διευθέτησης των χειμάρρων. Προέβαλε, ακόμη, ότι τα όργανα του Δημοσίου, της Περιφέρειας και του Δήμου παρέλειψαν να επιμεληθούν τον καθαρισμό των φρεατίων υδροσυλλογής των οδών του επαρχιακού δικτύου, τα οποία ήταν φραγμένα από χώματα και λοιπά υλικά, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να απορροφήσουν το νερό και να αποσυμφορήσουν το έδαφος από τα νερά της βροχής και, τέλος, ότι υπήρξε πλημμελής και ανεπαρκής προγραμματισμός και έλλειψη ετοιμότητας των ανωτέρω οργάνων και μη λήψη των απαιτούμενων μέτρων κατά τη διάρκεια της βροχόπτωσης. Για τους λόγους αυτούς ζήτησε, κατόπιν τροπής του αιτήματος με το από 16.9.2020 κατατεθέν υπόμνημα, να αναγνωρισθεί η υποχρέωση των ανωτέρω να της καταβάλουν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, το συνολικό ποσό των 265.480 ευρώ, νόμιμοτόκως από την επομένη της επίδοσης της αγωγής, ως αποζημίωση, κατ' άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ, για την αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας που υπέστη και ως χρηματική ικανοποίηση για την αντίστοιχη ηθική βλάβη της, κατ' άρθρο 932 του ΑΚ, αναλυόμενο ως εξής: ποσό 182.268 € που αντιστοιχεί, κατά τους ισχυρισμούς της, στην εμπορική αξία της κατοικίας της κατά τον χρόνο καταστροφής της, αλλά και στο κόστος της εκ νέου ανοικοδόμησής της, ποσό 53.190 € για την αποκατάστασή της ζημίας που υπέστη λόγω της ολικής καταστροφής της οικουσκευής της και ποσό 30.000 € για ικανοποίηση ηθικής βλάβης. Προς απόδειξη των ανωτέρω ισχυρισμών της, η εκκαλούσα-εφεσίβλητη προσκόμισε ενώπιον του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, μεταξύ άλλων στοιχείων, και: α)

την από τον μήνα Μάρτιο του έτους 2014 τεχνική έκθεση, συνταχθείσα από ομάδα εργασίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου, με αντικείμενο την καταγραφή των στοιχείων αντιπλημμυρικής προστασίας της νήσου Ρόδου στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής: i) Στο Κεφάλαιο 3 («Ιστορικό Πλημμυρικών Γεγονότων στη Ρόδο»): «[...] 1.1.2008: Ισχυρή βροχόπτωση στον Δήμο Ιαλυσού με αποτέλεσμα την υπερχειλίση του χειμάρρου Τριαντενού που διασχίζει την πόλη και άλλων ρεμάτων με σχετικά μικρές υλικές ζημιές [...] 22.11.2013: Ισχυρή βροχόπτωση στις περιοχές Ιαλυσός [...] Έγιναν πολύ μεγάλες υλικές καταστροφές λόγω υπερχειλίσης των χειμάρρων Τριαντενού [...]», ii) στο Κεφάλαιο 4 («Εκπονηθείσες Μελέτες Αντιπλημμυρικών Έργων στο Νησί της Ρόδου»): «Δημοτικής Κοινότητας Ιαλυσού [...] Υπάρχουν αρκετά ρέματα και χείμαρροι [...] Ο μεγαλύτερος είναι ο Τριαντενός ποταμός που διασχίζει τον οικισμό και είναι ο πλέον επικίνδυνος. Έχουν συνταχθεί κατά καιρούς διάφορες μελέτες [...] ενώ έχουν κατασκευαστεί πολύ λίγα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας χωρίς ιεράρχηση που χαρακτηρίζονται ως αποσπασματικά. [...] Οριστική Μελέτη Αντιπλημμυρικών Έργων Νομού Δωδεκανήσου - Αναγνωριστική Έκθεση που αφορά τον Δήμο Ιαλυσού Αναθέτουσα Αρχή: ΥΠΕΧΩΔΕ, Χρόνος Σύνταξης: 1997-2000, Μελετητής: ΜΕΤΕΡ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Ε.Π.Ε. Μετά τις πλημμύρες του 1994 το ΥΠΕΧΩΔΕ ανέθεσε το 1997 τη σύνταξη της μελέτης [...] εκπονήθηκε Αναγνωριστική Έκθεση για όλο το νησί της Ρόδου. Τα προταθέντα στην έκθεση αυτή μελετήθηκαν στη συνέχεια σε οριστικές μελέτες, οι οποίες παρουσιάζονται ανά τοπική κοινότητα. Για τον Τριαντενό ποταμό δεν εκπονήθηκε μελέτη, παρ' ότι στην εν λόγω Αναγνωριστική Έκθεση αναφέρεται ότι δεν επαρκεί η διατομή του. [...] Ο Τριαντενός, καλυμμένος σε όλο του το μήκος εντός σχεδίου πόλεως εκτός από τα τελευταία 150 μ. περίπου, είναι ο κύριος αποδέκτης του δικτύου ομβρίων της πόλεως και έχει εξαντλήσει την παροχетеυτικότητα του, με αποτέλεσμα να υπερχειλίζει και να προκαλεί καταστροφές, ακόμη και σε μέτριες από πλευράς εντάσεως βροχοπτώσεις [...] Οριστική Μελέτη Αντιπλημμυρικής Προστασίας Δήμου Ιαλυσού - Χείμαρ-

ρος Επίτροπος [...] Η μελέτη περιλαμβάνει έργα διευθέτησης τμήματος του χειμάρρου Επιτρόπου μήκους 1.418 μ. και τμήματος μήκους 19,70 μ. συμβάλλοντος σε αυτόν ρέματος. Η διευθέτηση του χειμάρρου Επιτρόπου περιλαμβάνει δύο τμήματα: ένα εντός του σχεδίου πόλης της δημοτικής κοινότητας Ιαλυσού, στο οποίο περιλαμβάνονται και έργα διαμόρφωσης της εξόδου του ρέματος προς τη θάλασσα και ένα εκτός Σχεδίου Πόλης. [...] Τεχνικά έργα υφίστανται στη συμβολή του χειμάρρου με την οδό Ελευθερίου Βενιζέλου [...] με την οδό Ηρακλειδών [...] και με την οδό Σωτήρος, όπου μικρό τμήμα έχει διευθετηθεί με κλειστή ορθογωνική διατομή. Σύμφωνα με τη μελέτη της ΜΕΤΕΡ Ε.Π.Ε. και τα τρία αυτά τεχνικά έργα καθαιρούνται και κατασκευάζονται νέα μεγαλύτερης διατομής. [...] Υλοποιηθέντα Έργα: Κανένα από τα έργα που προτείνονται στην παραπάνω μελέτη δεν έχει κατασκευαστεί. [...]», iii) ομοίως στο Κεφάλαιο 4: «[...] Τα προβλήματα που έχουν σχέση με την αντιπλημμυρική προστασία της ευρύτερης περιοχής του πρώην Δήμου Ιαλυσού οφείλονται σε δυο αίτια: Το πρώτο και βασικό αίτιο είναι το έργο επικάλυψης του χειμάρρου Τριαντενού [...] που άρχισε και ολοκληρώθηκε τη δεκαετία του 1980, μετά την ένταξη της κοίτης αυτού στο σχέδιο πόλεως του Ιαλυσού. Η ανεπάρκεια της εκ σκυροδέματος διατομής και η κακή γενική χάραξη του έργου (π.χ. απότομες στενώσεις της διατομής, καμπύλη εννεήντα μοιρών, προβλήματα στην έξοδο του αγωγού κ.λπ.) δημιουργεί έντονες ανασχές στη ροή και υπερπηδήσεις της εισόδου. Τα πλεονάζοντα νερά του χειμάρρου κατά την πλημμύρα κατακλύζουν το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης νοτιοδυτικά του στομίου εισόδου, φθάνοντας μέχρι τις κοίτες γειτονικών ρεμάτων. Το δεύτερο αίτιο είναι η έλλειψη βασικών έργων αντιπλημμυρικής προστασίας στις υπόλοιπες περιοχές παρά την ύπαρξη δυο σημαντικών μελετών οι οποίες όμως χρήζουν αναθεώρησης και επικαιροποίησης. Η γενική συμπεριφορά των υπάρχοντων έργων κατά τις καταστροφικές πλημμύρες της 22^{ης} Νοεμβρίου 2013 ήταν η χειρότερη δυνατή. Πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων φαινομένων στο άμεσο μέλλον. [...] ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ: 1. Υπάρχει σοβα-

ρό πρόβλημα στη συμβολή της κοίτης του χειμάρρου Επιτρόπου με την οδό Σωτήρος [...] όπου μικρό τμήμα της έχει διευθετηθεί με κλειστή ορθογωνική διατομή [...] Στην περιοχή αυτή η κτηματολογική κοίτη παρουσιάζει δυο διαδοχικές στροφές γωνίας 90 μοιρών σε κλειστή κιβωτοειδή διατομή, που δυσχεραίνουν τις συνθήκες ροής του χειμάρρου και προκαλούν ανασχές στα ανάντη και υπερχειλίσεις στα κατόντη. Το γεγονός αυτό είχε ληφθεί υπόψη από τους μελετητές, οι οποίοι πρότειναν την κατεδάφιση του τεχνικού έργου και την εκτροπή του χειμάρρου σε νέα κοίτη, ώστε να απλοποιηθεί η ροή του στη θέση αυτή. Όμως εκεί χτίστηκαν ήδη δυο μεζονέτες, η παρουσία των οποίων καθιστά αδύνατη την υλοποίηση της πρόβλεψης της μελέτης. Συνεπώς είναι απαραίτητη η επανεξέτασή της. 2. Υπάρχει πρόβλημα στην επάρκεια των τεχνικών έργων που υφίστανται στην συμβολή του χειμάρρου Επίτροπου με την οδό Ελευθερίου Βενιζέλου [...] και με την οδό Ηρακλειδών [...] Κατά την πλημμύρα της 22^{ας} Νοεμβρίου 2013 τα εν λόγω τεχνικά έργα υπερπηδήθηκαν από τα νερά και πλημμύρισαν τις κατόντη περιοχές. Σύμφωνα με την μελέτη της ΜΕΤΕΡ Ε.Π.Ε. τα δυο αυτά τεχνικά έργα καθαιρούνται και κατασκευάζονται νέα μεγαλύτερης διατομής. [...] 5. Κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1980, η τότε κοινοτική αρχή, προέβη στην κάλυψη της κοίτης του χειμάρρου Τριαντενού από το Παλαιό Νεκροταφείο (είσοδος) μέχρι τη θάλασσα (Golden Beach), αφού είχε ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως Ιαλυσού (προβλεπόμενος δρόμος). Η διατομή του τμήματος αυτού ήταν ορθογωνική από οπλισμένο σκυρόδεμα μεταβλητών διαστάσεων κατά μήκος του αγωγού εμφανίζοντας πολλές διευρύνσεις αλλά και πολλές και υπερβολικές στενώσεις. Η ανεπάρκεια της εκ σκυροδέματος διατομής είναι προφανής, η δε κακή γενική χάραξη του έργου (π.χ. απότομες στενώσεις της διατομής, καμπύλη ενενήντα μοιρών, προβλήματα στην έξοδο του αγωγού κλπ.) δημιουργεί έντονες ανασχές στη ροή και υπερπηδήσεις της εισόδου. Επίσης παρατηρείται έξοδος των νερών από τα φρεάτια αφού ο αγωγός λειτουργεί ως υπό πίεση αγωγός. Τα πλεονάζοντα νερά του χειμάρρου κατά την πλημμύρα κατακλύζουν το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης νοτιοδυτικά του στομίου

εισόδου φθάνοντας μέχρι τις κοίτες γειτονικών ρεμάτων. Τα ως άνω φαινόμενα υπήρξαν έντονα κατά την πλημμύρα της 22^{ας} Νοεμβρίου 2013 [...]» iv) στο Κεφάλαιο 5 («Ιεράρχηση Προβλημάτων Αντιπλημμυρικής Προστασίας ανά Δημοτικά ή Τοπική Κοινότητα»): «[...] Δημοτικής Κοινότητας Ιαλισού [...] Η γενική συμπεριφορά των υπαρχόντων έργων κατά τις καταστροφικές πλημμύρες της 22^{ας} Νοεμβρίου 2013 ήταν η χειρότερη δυνατή. Πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων φαινομένων στο άμεσο μέλλον. [...] 1. Πρόβλημα πρώτης γραμμής [...] είναι η διόδευση της πλημμύρας του Τριαντενού ποταμού στη θάλασσα. Η ανεπάρκεια της εκ σκυροδέματος διατομής είναι προφανής [...] Είναι απαραίτητη η σύνταξη μελέτης και η εκτέλεση έργου που ενδέχεται να οδηγήσει την πλεονάζουσα παροχή στην κοίτη του γειτονικού χειμάρρου Αγίου Φανουρίου (εκτροπή). 2. Προβλήματα του χειμάρρου Επιτρόπου. Πρέπει να συνταχθεί νέα μελέτη αναθεώρησης και επικαιροποίησης της υπάρχουσας και να κατασκευαστούν τα έργα που θα προταθούν. [...]» και β) την από 5.12.2013 (προαναφερόμενη) τεχνική έκθεση των Δημητρίου Αδαμάκη και Παναγιώτη Βαρβάρη, αρχιτέκτονα μηχανικού και πολιτικού μηχανικού αντίστοιχα, στις οποίες αναφέρεται ότι από τη συνολική εικόνα των βλαβών της οικοδομής προκύπτει πως δημιουργήθηκε πρόβλημα στη θεμελίωση, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν διάφορες κλίσεις στην τοιχοποιία και τον φέροντα οργανισμό του κτηρίου, ότι η οικοδομή κινδυνεύει από άμεση κατάρρευση και δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ασφαλούς διαβίωσης και ότι το κόστος για την ανέγερση νέας οικοδομής ίσης επιφάνειας και αντίστοιχης διαρρύθμισης ανέρχεται στο ποσό των 147.000 ευρώ (οικία 90 τ.μ. X 1.500 €/τ.μ. = 135.000 + στεγασμένος αύλειος χώρος 30 τ.μ. X 400 €/τ.μ. = 12.000 €). Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με την Α317/2022 απόφαση, αφού έκρινε, καταρχάς, ότι στη δίκη νομιμοποιούνται παθητικώς μόνο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ο Δήμος Ρόδου, όχι δε το Ελληνικό Δημόσιο, και απέρριψε εν συνεχεία λόγο περί αοριστίας της αγωγής, έλαβε υπόψη ότι: α) η εκκαλούσα-εφεσίβλητη είναι ιδιοκτήτρια της ένδικης οικίας, η οποία ευρίσκεται πλησίον των προαναφερόμε-

ων χειμάρρων, β) πολλά έτη πριν τις πλημμύρες της 22^{ας} 11.2013 είχε διαπιστωθεί αρμοδίως ότι υφίσταται σοβαρό πρόβλημα στα αντιπλημμυρικά έργα των χειμάρρων Επιτρόπου και Τριαντενού, όπως αυτά εκτίθενται στην από τον μήνα Μάρτιο του έτους 2014 τεχνική έκθεση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου, με αποτέλεσμα τα πλεονάζοντα όμβρια ύδατα να κατακλύζουν μεγάλες εκτάσεις της πόλης, γ) παρά ταύτα, και ενώ είχε διαπιστωθεί ότι ανθρώπινες παρεμβάσεις (τεχνικά έργα) συνέβαλαν σημαντικά στην εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων στην περιοχή, τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας και του Δήμου δεν προέβησαν σε κανένα από τα προτεινόμενα έργα διευθέτησης των χειμάρρων, όπως αυτά αναλυτικά προαναφέρονται, ούτε προχώρησαν στην κατασκευή βασικών έργων αντιπλημμυρικής προστασίας, παρά την ύπαρξη σχετικών μελετών, δ) οι κοίτες των εν λόγω χειμάρρων παρουσίαζαν στενώσεις σε διάφορα σημεία λόγω της βλάστησης ή φερτών υλικών, που δεν είχαν απομακρυνθεί κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και ε) παρότι διαχρονικά παρατηρείτο, εξαιτίας της υπερχειλίσης των χειμάρρων, έξοδος των νερών από τα φρεάτια και διοχέτευσή τους στις παρόδιες οδούς, ουδεμία ενέργεια έλαβε χώρα προκειμένου να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα αυτό, και έκρινε ότι οι ως άνω παραλείψεις συνετέλεσαν καθοριστικά στην έκταση του πλημμυρικού φαινομένου της 22^{ας} 11.2013, το οποίο δεν συνιστά γεγονός ανωτέρας βίας (καθώς οι ένδικες καταστροφικές πλημμύρες είχαν προαναγγελθεί από πλημμυρικά φαινόμενα που είχαν πολλάκις κατά το παρελθόν εκδηλωθεί στην περιοχή εξαιτίας των αστοχιών των ανθρώπινων παρεμβάσεων στις κοίτες των χειμάρρων) και μπορούσε και όφειλε να προβλεφθεί και να αποτραπεί, άλλως να περιορισθεί, με την έγκαιρη εκτέλεση των έργων που προτείνονται στις μελέτες και τον καθαρισμό των χειμάρρων και ρεμάτων, αλλά και των αγωγών όμβριων υδάτων στις οδούς της περιοχής. Ακολούθως, έκρινε ότι: α) συνέπεια του πλημμυρικού φαινομένου ήταν η εισροή μεγάλης ποσότητας όμβριων υδάτων, σε ύψος που υπερέβη το μισό μέτρο, στην οικία της εκκαλούσας-εφεσίβλητης, εξαιτίας της οποίας προκλήθηκαν ρηγματώσεις στην τοι-

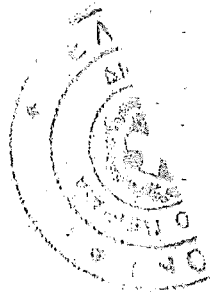

χοποιία και δημιουργήθηκε πρόβλημα στη θεμελίωση και τον φέροντα οργανισμό του κτιρίου, με συνέπεια να χαρακτηριστεί ως ετοιμόρροπο και άμεσα κατεδαφιστέο και η οικοσκευή της να υποστεί σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή και β) ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη ουδεμία συνυπαιτιότητα είχε στην πρόκληση της ζημίας. Κατόπιν τούτων, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έκρινε ότι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ο Δήμος Ρόδου υπέπεσαν, κατ' ενάσκηση των ανατιθέμενων σε αυτούς αρμοδιοτήτων, στις παράνομες πράξεις και παραλείψεις που τους αποδόθηκαν με την αγωγή, ειδικότερα δε, η μεν Περιφέρεια όφειλε και μπορούσε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να είχε προβεί στον σχεδιασμό, τη μελέτη, την κατασκευή και τη συντήρηση των κατάλληλων αντιπλημμυρικών έργων, ο δε Δήμος Ρόδου όφειλε να είχε προβεί στη λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των ιδιοκτησιών των πολιτών κατά τη διάρκεια των πιο πάνω βροχοπτώσεων (κάθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων και των φρεατίων υδροσυλλογής του δικτύου όμβριων υδάτων των οδών της αρμοδιότητάς του κ.λπ.), αμφότεροι δε παρέλειψαν παρανόμως, αφενός μεν, να κατασκευάσουν τα αναγκαία έργα διευθέτησης των χειμάρρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η αύξηση της διατομής της κοίτης τους με σκοπό τη διοχέτευση των υδάτων προς τη θάλασσα, αφετέρου δε, να πραγματοποιήσουν τα κατάλληλα έργα καθαρισμού των χειμάρρων. Λόγω δε των ανωτέρω παραλείψεων των οργάνων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του Δήμου Ρόδου, επήλθε, σύμφωνα με το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, κατά την έντονη βροχόπτωση της 22^{ης}.11.2013, μεγάλη υπερχειλίση των χειμάρρων και διοχέτευση των υδάτων στις παρόδιες οδούς, η οποία συνδέεται αιτιωδώς με την εισροή των όμβριων υδάτων στο ακίνητο της ενάγουσας, με αποτέλεσμα να στοιχειοθετείται ευθύνη τους και υποχρέωση προς καταβολή, αφενός μεν, αποζημίωσης για την αποκατάσταση τυχόν περιουσιακής ζημίας, αφετέρου δε εύλογης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης που τυχόν υπέστη η εκκαλούσα-εφεσίβλητη εξαιτίας της ως άνω παράνομης συμπεριφοράς τους. Κατόπιν τούτων, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δέχθηκε εν μέρει την αγωγή και

αναγνώρισε την υποχρέωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του Δήμου Ρόδου να καταβάλουν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, στην

νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής (27.12.2018), το συνολικό ποσό των 24.846 ευρώ [8.000 € για έξοδα κατεδάφισης + 6.846 € για αξία καταστραφείσας οικοσκευής (10.955 € αρχικός υπολογισμός αξίας - 4.109 € ποσό που είχε ήδη λάβει για την ίδια αιτία, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 10) + 10.000 € για την ικανοποίηση ηθικής βλάβης]. Απέρριψε δε, μεταξύ άλλων, ως νόμω αβάσιμο το αίτημα καταβολής ποσού 182.268 ευρώ, ως κόστος ανέγερσης νέας οικοδομής ίσης επιφάνειας και αντίστοιχης διαρρύθμισης με την καταστραφείσα, με την αιτιολογία ότι, σε περίπτωση καταστροφής πράγματος εξ αδικοπραξίας επίδικάζεται η εμπορική αξία αυτού κατά τον χρόνο επέλευσης της ζημίας και όχι το κόστος απόκτησης καινούριου και, μάλιστα, βελτιωμένου έναντι του προϋπάρχοντος και, επικουρικώς, με την αιτιολογία ότι, και υπό την εκδοχή ότι προβάλλεται ότι η εμπορική αξία του ακινήτου της εκκαλούσας-εφεσίβλητης κατά τον χρόνο επέλευσης της ζημίας ισούται με το ανωτέρω ποσό, το εν λόγω κονδύλιο είναι αναπτόδεικτο, καθόσον δεν προσκομίζονται συγκριτικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την εμπορική αξία του εν λόγω ακινήτου κατά τον χρόνο πριν την πλημμύρα (λ.χ. συμβολαιογραφικά έγγραφα αγοραπωλησίας ομοειδών ακινήτων στην περιοχή κατά τον κρίσιμο χρόνο, φύλλο εκτίμησης υπολογισμού αξίας του ακινήτου κατά τον κρίσιμο χρόνο από εμπειρογνώμονα κ.λπ.).

13. Επειδή, ήδη, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με την κρινόμενη έφεσή της, όπως αναπτύσσεται με το από 8.11.2024 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, προβάλλει, καταρχάς, ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε ένσταση περί αοριστίας της αγωγής, καθόσον όλα τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης προβλήθηκαν αορίστως. Ειδικότερα, κατά τον λόγο αυτό, στο δικόγραφο της αγωγής: α) γίνεται αόριστη αναφορά σε περιστατικά στην ευρύτερη περιοχή χωρίς αυτά να συνδέονται αιτιωδώς με τη ζημία και πλημμύρα που έλαβε χώρα στην ένδικη οικία (σελ. 2), β) ενώ περιγράφονται «ισχυρότατες καταιγίδες», στη συνέχεια (σελ. 23) υπάρχει ισχυρι-

σμός ότι ένας απλός καθαρισμός των φρεατίων περιμετρικά της οικίας της θα απέτρεπε την καταστροφή της, γ) γίνεται επίκληση αορίστων πραγματογνώμοσυνών, εκθέσεων και βεβαιώσεων, μη εχόντων σχέση με το περιεχόμενο της αγωγής, τα οποία όμως δεν μπορούσαν να συμπληρωθούν με παραπομπή σε άλλα έγγραφα της δίκης ή προσκομιζόμενα με το υπόμνημα και δ) όλα τα αιτούμενα κονδύλια εδράζονται σε μελλοντικά γεγονότα (λ.χ. δαπάνη αποκατάστασης οικίας και αντικατάστασης οικοσκευής). Όμως, η αγωγή της εκκαλούσας-εφεσίβλητης είναι ορισμένη, όπως ορθά έκρινε και το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, απορριπτομένου ως αβάσιμου του περί του αντιθέτου λόγου της έφεσης της Περιφέρειας. Και τούτο διότι, το δικόγραφο αυτής περιλαμβάνει τα απαιτούμενα κατ' άρθρο 73 παρ. 1 του ΚΔΔ στοιχεία και, ειδικότερα, περιέχει καθορισμό της έννομης σχέσης από την οποία απορρέει η αξίωση, σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών, όπως αυτά προεκτίθενται, και των παραλείψεων στις οποίες θεμελιώνεται η αξίωσή της για αποζημίωση, προσδιορίζεται η ζημία και το ύψος αυτής και περιέχεται σαφώς καθορισμένο αίτημα. Σύμφωνα δε με όσα γίνονται δεκτά στη σκέψη 6, δεν απαιτείται, για το παραδεκτό της αγωγής, να αναφέρονται στο δικόγραφο τα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτουν τα πραγματικά περιστατικά και να αποδεικνύεται η ύπαρξη (και το ύψος) της επιδιωκόμενης χρηματικής αξίωσης, διότι τα ανωτέρω συναρτώνται με το βάσιμο και όχι με το παραδεκτό της αγωγής, όπως άλλωστε και η διαπίστωση περί ύπαρξης ή όχι αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παρανομίας και της επελθούσας ζημίας.

14. Επειδή, περαιτέρω, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου προβάλλει ότι το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δέχθηκε κατ' ασφαλήμνη ερμηνεία του νόμου αρμοδιότητα και ευθύνη της για τον καθαρισμό των ένδικων ρεμάτων και χειμάρρων κατά τον κρίσιμο χρόνο, κρίνοντας ότι η ίδια νομιμοποιείται παθητικώς στην ενώπιόν του δίκη. Και τούτο διότι: α) ο Δήμος Ρόδου, χαρακτηρισμένος ως «ορεινός - μειονεκτικός» Δήμος, είχε εν προκειμένω την εν λόγω αρμοδιότητα, δυνάμει του άρθρου 209 του ν. 3852/2010 όπως αντικατά-

στάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4071/2012, την οποία ασκούσε είτε αυτοτελώς, είτε, εφόσον το ζητούσε, σε συνεργασία με την Περιφέρεια, ουδέποτε όμως υποβλήθηκε προς αυτή τέτοιο αίτημα, β) η επίκληση της εν λόγω αρμοδιότητας κατά το άρθρο 186 του ν. 3852/2010 προϋποθέτει αρμοδιότητα της Περιφέρειας σε οδικό δίκτυο, ενώ δεν αποδείχθηκε επαφή του ένδικου ακινήτου με οδικό δίκτυο αρμοδιότητας της Περιφέρειας, γ) αντιθέτως, το ένδικο ακίνητο βρίσκεται επί δημοτικής οδού με συνέπεια η συντήρηση τόσο της ανωτέρω οδού, όσο και του επ' αυτής δικτύου απορροής όμβριων υδάτων, να ανήκει στην αρμοδιότητα του Δήμου Ρόδου, καθόσον το σύνολο του οδικού δικτύου η συντήρηση του οποίου ανήκει στην αρμοδιότητα της Περιφέρειας (και στο οποίο δεν ανήκει η ανωτέρω δημοτική οδός) καθορίζεται με την 15844/14.9.2007 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Επίσης, με τη ΔΤΕ230/24.1.2024 έκθεση απόψεων προβάλλει ότι: α) η κατασκευή και οι διαχρονικές επεκτάσεις - διευθετήσεις της διατομής του Τριαντενού χειμάρρου έγιναν αποκλειστικά με ευθύνη του πρώην Δήμου Ιαλυσού προς εφαρμογή των σχετικών πολεοδομικών μελετών του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως Ιαλυσού, χωρίς καμία συμμετοχή της Περιφέρειας και β) ομοίως, οι εργασίες διευθέτησης της κοίτης του ρέματος «Επίτροπος», καθώς και η επέκταση αυτής με την κατασκευή κλειστής κιβωτοειδούς διατομής, έγιναν με αποκλειστική ευθύνη του πρώην Δήμου Ιαλυσού.

15. Επειδή, ο λόγος ότι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου δεν είχε αρμοδιότητα να καθαρίζει τα ρέματα και χειμάρρους της περιοχής κατά τον κρίσιμο χρόνο είναι απορριπτός ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος. Και τούτο διότι, δεν πλήττει την προαναφερθείσα κρίση του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου ότι η Περιφέρεια παρανόμως παρέλειψε, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, να προβεί στον σχεδιασμό, τη μελέτη και την κατασκευή των κατάλληλων αντιπλημμυρικών έργων, ενόψει της διαπιστωμένης ανεπάρκειας των υφιστάμενων αντιπλημμυρικών έργων στους χειμάρρους και ρέματα της περιοχής, κρίση η οποία στηρίζει αυτοτελώς την αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύ-

νη της προς αποζημίωση της εκκαλούσας-εφεσίβλητης. Όσα δε προβάλλονται το πρώτον με τη ΔΤΕ230/24.1.2024 έκθεση απόψεων, αφενός μεν, προβάλλονται απαραδέκτως, μην αποτελώντας λόγο έφεσης, αφετέρου δε, δεν απαλλάσσουν την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από την αρμοδιότητά της, κατ' άρθρο 186 (εδ. II παρ. ΣΤ', περ. 3 και εδ. III) του ν. 3852/2010, για τον σχεδιασμό, τη μελέτη, την κατασκευή και τη συντήρηση των αντιπλημμυρικών έργων (καθώς και την εντός του πλαισίου του σχεδιασμού ανακατασκευή ή βελτίωση ανεπαρκών αντιπλημμυρικών έργων) εντός των διοικητικών της ορίων, από 1.7.2011 και στο εξής, ανεξαρτήτως του φορέα κατασκευής των ήδη υπάρχοντων αντιπλημμυρικών έργων.

16. Επειδή, ακόμη, η Περιφέρεια προβάλλει, κατ' εκτίμηση του σχετικού λόγου, ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έκανε εν μέρει δεκτά τα αιτήματά της και της επιδίκασε, αφενός μεν, ποσό 8.000 ευρώ για έξοδα κατεδάφισης της οικίας της, αν και πρόκειται για μελλοντική ζημία που δεν αποδείχθηκε, καθόσον η εκκαλούσα-εφεσίβλητη ουδέν ανέφερε για το εάν και πότε ξεκίνησε ενέργειες για την έκδοση άδειας κατεδάφισης, πότε ξεκίνησαν οι σχετικές εργασίες και εάν εν τέλει κατεδαφίσθηκε η οικία της, αφετέρου δε, ποσό 10.000 ευρώ για ικανοποίηση ηθικής βλάβης, καθόσον δεν εκτέθηκαν οι όροι αναγνώρισης αυτής (συνθήκες τέλεσης αδικόπραξιας, είδος προσβολής κ.λπ.), προκειμένου να είναι ως προς το κεφάλαιο αυτό ορισμένη, επικαλούμενη και τις προαναφερόμενες 46/2016 και 86/2017 αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, με τις οποίες απορρίφθηκε αίτημα ικανοποίησης ηθικής βλάβης επ' αφορμή του ίδιου ζημιογόνου γεγονότος. Με το δε προαναφερόμενο υπόμνημα επί της έφεσής της, προβάλλει ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη, έχοντας λάβει, δυνάμει των ανωτέρω δικαστικών αποφάσεων ποσό 104.573,34 ευρώ, έχει ικανοποιηθεί πλήρως για τις ένδικες απαιτήσεις της και δεν διατηρεί άλλη αξίωση.

17. Επειδή, ο ανωτέρω λόγος είναι, ως προς το πρώτο σκέλος του, απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, κατά τα προαναφερόμενα, το ένδικο ακίνητο της κηρύχθηκε ως επικινδύνως ετοιμόρροπο και άμεσα

κατεδαφιστέο με την 1/4.2.2014 απόφαση της Επιτροπής Επικινδύνως Ετοιμόρροπων Κατασκευών της Υπηρεσίας Δόμησης του Δήμου Ρόδου, με αποτέλεσμα οι δαπάνες που αφορούν την κατεδάφισή του να συνδέονται άρρηκτα και αιτιωδώς, τόσο με τις παράνομες εν προκειμένω παραλείψεις της Περιφέρειας και του Δήμου Ρόδου, όσο και με τη ζημία που υπέστη εξ αυτών η εκκαλούσα-εφεσίβλητη. Με την κρινόμενη δε έφεση δεν πλήττεται το ύψος στο οποίο καθορίσθηκαν οι εν λόγω δαπάνες με την πρωτόδικη απόφαση. Είναι δε ο ανωτέρω λόγος και κατά το δεύτερο σκέλος του απορριπτέως ως αβάσιμος, κατά το μέρος δηλαδή που αναφέρεται σε αοριστία του αιτήματος για χρηματική ικανοποίηση με βάση το άρθρο 932 του ΑΚ λόγω παράλειψης αναφοράς των σχετικών κριτηρίων αναγνώρισης και καθορισμού του ύψους της, διότι όπως γίνεται δεκτό στη σκέψη 5, εναπόκειται στο Δικαστήριο να εκτιμήσει οποιοδήποτε συγκεκριμένο στοιχείο προκύπτει από τις αποδείξεις και ασκεί επιρροή - αυξητικά ή μειωτικά - στο ύψος του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης, με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής. Με την κρινόμενη, άλλωστε, έφεση δεν πλήττεται το ύψος στο οποίο καθορίστηκε η εν λόγω χρηματική ικανοποίηση με την πρωτόδικη απόφαση. Σε κάθε δε περίπτωση, κατά τα προαναφερόμενα, με τις ως άνω αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων (οι οποίες δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο) κρίθηκε το παντελώς διάφορο ζήτημα της πρόκλησης ή όχι ηθικής βλάβης στην εκκαλούσα-εφεσίβλητη λόγω της άρνησης καταβολής του ασφαρίσματος εκ μέρους των ασφαλιστικών εταιρειών. Όσα δε προβάλλονται το πρώτον με το υπόμνημα, προβάλλονται απαραδέκτως, διότι, εφόσον αποδίδεται τέτοια πλημμέλεια στην πρωτόδικη απόφαση (μη λήψη υπόψη ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη έχει ήδη αποζημιωθεί για την ίδια αιτία), έπρεπε αυτή να διατυπώνεται με το δικόγραφο της έφεσης ή με δικόγραφο πρόσθετων λόγων.

18. Επειδή, τέλος, η Περιφέρεια προβάλλει, κατ' εκτίμηση του σχετικού λόγου, ότι μη νομίμως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο επιδίκασε στην εκκαλούσα-εφεσίβλητη, κάνοντας έστω και εν μέρει δεκτό το σχετικό αίτημά της, ποσό 6.846 ευρώ που αντιστοιχεί στην αξία της καταστραφείσας οικοσκευής

της, καθόσον δεν έλαβε υπόψη το διατακτικό της 86/2017 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Δωδεκανήσου που αποτελεί δεδουλευμένο για τα διοικητικά δικαστήρια. Με την απόφαση αυτή κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπέστησαν ζημιές ενδύματα της εκκαλούσας-εφεσίβλητης αξίας 9.000 ευρώ και ηλεκτρικές συσκευές αξίας 2.000 ευρώ. Όμως, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 του ΚΔΔ (ΣτΕ 2648, 2638/2021, 571-572/2020, 1608/2016, 3795/2014, 2924/2013, 1500/2010, 3530/2007 κ.ά.), απόφαση πολιτικού δικαστηρίου που εκδίδεται επί αγωγής ασφαλισμένου κατά του ασφαλιστή με αίτημα την επιδίκαση της ασφαλιστικής αποζημίωσης λόγω επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης, δεν ισχύει έναντι όλων, καθόσον εκδίδεται για υπόθεση που δεν αφορά και τη δημόσια τάξη, μη διεπόμενη υπό διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Επομένως, η 86/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Δωδεκανήσου, η οποία άλλωστε δεν έχει εκδοθεί επί των ίδιων με την παρούσα δίκη διαδίκων, δεν δέσμευε το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο μπορούσε να κρίνει αντιθέτως, απορριπτομένου του περί του αντιθέτου λόγου ως νόμω αβάσιμου. Σε κάθε δε περίπτωση, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, όπως προκύπτει από το σώμα της εκκαλούμενης απόφασης, προκειμένου να υπολογίσει την αξία της καταστραφείσας οικοσκευής συνεκτίμησε την απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου (επιτρεπτός, πρβλ. ΣτΕ 2648/2021) και, περαιτέρω, έλαβε υπόψη δημόσια έγγραφα (τις προαναφερόμενες 144864/9.12.2013 κατάσταση καταγραφής της Επιτροπής για κατοικίες και οικοσκευές του Δήμου Ρόδου και 11/28282/14.3.2014 βεβαίωση της Προϊσταμένης του Τμήματος Καθημερινότητας του Δήμου Ρόδου), καθώς και ότι το πολιτικό δικαστήριο προσδιόρισε την αξία της οικοσκευής βάσει των όρων του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, αιτιολογώντας πλήρως τη σχετική κρίση του.

19. Επειδή, περαιτέρω, η ..... με την κρινόμενη έφεσή της, όπως αναπτύσσεται με το από 4.11.2024 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, προβάλλει, καταρχάς, ότι μη νομίμως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε ως νόμω αβάσιμο, άλλως αναπόδεικτο, το αίτημά της για επιδίκαση πο-

σου 182.268 ευρώ που αντιστοιχεί στην αξία της καταστραφείσας οικίας της, καθόσον, προς απόδειξη της εμπορικής αξίας της κατά τον χρόνο καταστροφής της είχε προσκομίσει την από 5.12.2013 τεχνική έκθεση των Παναγιώτη Βαρβάρη και Δημητρίου Αδαμάκη. Επικαλείται δε και προσκομίζει σχετικώς, το πρώτον ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, την από 8.5.2013 έκθεση εκτίμησης εμπορικής αξίας του πολιτικού μηχανικού Αριστοτέλη Ηρακλείδη, συνταχθείσα έξι μήνες πριν από τις πλημμύρες της 22^{ας} 11.2013, σύμφωνα με την οποία η αξία της οικίας της στις 8.5.2013 ανερχόταν σε 111.185 ευρώ, υποστηρίζοντας ότι νομίμως η εν λόγω έκθεση προσκομίζεται το πρώτον στη δίκη στο δεύτερο βαθμό, καθόσον είχαν προσκομισθεί επαρκείς αποδείξεις ενώπιον του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου και δεν υπήρχε λόγος και σκοπιμότητα η εν λόγω έκθεση να προσκομισθεί ενώπιόν του. Το εν λόγω, όμως, αποδεικτικό στοιχείο προσκομίζεται απαραδέκτως, κατ' άρθρο 96 του ΚΔΔ, το πρώτον ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, καθόσον δεν αφορά νέο πραγματικό ισχυρισμό που κρίθηκε ότι δικαιολογημένα δεν προβλήθηκε στην πρωτόδικη δίκη, ως εκ του χρόνου δε σύνταξής του, ήταν δυνατό να προσκομισθεί ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ρόδου. Η εκκαλούσα-εφεσίβλητη προβάλλει, τέλος, ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο αφείρεσε από το ποσό των 10.955 ευρώ που της επιδίκασε ως αποζημίωση για την υλική ζημία που υπέστη από την καταστροφή της οικοσκευής της, ποσό 4.109 ευρώ που είχε λάβει ως οικονομική ενίσχυση από τον Δήμο Ρόδου, χωρίς πάντως να αμφισβητεί τον προσδιορισμό της αξίας της καταστραφείσας οικοσκευής της, καθόσον με το προαναφερόμενο υπόμνημα παραιτείται του αρχικά προβληθέντος σχετικού λόγου της έφεσης.

20. Επειδή, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 2, ο Δήμος Ρόδου κατέθεσε στις 29.10.2024 «δικόγραφο» που επιγράφεται «αντέφεση - υπόμνημα» (αριθμ. καταχ. ΠΛ58/29.10.2024), το οποίο επιδόθηκε στην

την ίδια ημέρα (σχετ. η 9461Δ'/29.10.2024 έκθεση του δικαστικού επιμελητή της Περιφέρειας του Εφετείου Δωδεκανήσου Γεωργίου Δουρδουνά). Με το «δικόγραφο» αυτό προβάλλει ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικα-

στήριο έκρινε ότι: α) η αγωγή δεν πάσχει αοριστίας, β) ο Δήμος έχει αρμοδιότητα για τον καθαρισμό των ρεμάτων (διότι δεν είχε εκδοθεί η υπουργική απόφαση που θα ενεργοποιούσε τέτοια αρμοδιότητά του ως νησιωτικού Δήμου), γ) υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ παρανομίας και ζημίας (διότι συνέτρεχαν λόγοι ανωτέρας βίας), δ) συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ηθικής βλάβης και ε) δεν υφίσταται συνυπαιτιότητα, και μάλιστα μεγάλου βαθμού, της εκκαλούσας-εφεσίβλητης και, περαιτέρω, προβάλλει ότι μη νομίμως το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη αυτεπαγγέλτως ότι η τελευταία είχε ήδη αποζημιωθεί από ασφαλιστική εταιρεία. Οι ανωτέρω, όμως, λόγοι, ευρισκόμενοι εκτός των ορίων του μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης της εκκαλούσας-εφεσίβλητης, δεν αποτελούν λόγους αντέφεσης (άρθρο 100 παρ. 2 του ΚΔΔ), διότι αφορούν μη εκκαλούμενα με την από 10.10.2022 έφεση κεφάλαια της πρωτόδικης απόφασης, ο δε τελευταίος, ειδικότερα, εξ αυτών δεν αφορά καν κεφάλαιο της πρωτόδικης απόφασης που δικαίωσε, έστω και εν μέρει, την εκκαλούσα-εφεσίβλητη. Συνεπώς, το ανωτέρω «δικόγραφο» δεν αποτελεί αντέφεση, όπως εσφαλμένως τιτλοφορείται, αλλά, ως εκ του περιεχομένου του, πρέπει να ερμηνευθεί ως υπόμνημα, όπως επίσης τιτλοφορείται, του Δήμου Ρόδου επί της ως άνω έφεσης της.

21. Επειδή, με το κατά τα ανωτέρω υπόμνημα, καθώς και με τα προαναφερόμενα από 5.11.2024 και 8.11.2024 υπομνήματα, ο Δήμος Ρόδου προβάλλει, όπως προεκτίθεται, ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη αυτεπαγγέλτως ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη είχε ήδη αποζημιωθεί από ασφαλιστική εταιρεία. Συναφώς, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, με το από 8.11.2024 υπόμνημα επί της έφεσης της προβάλλει ότι με την (ήδη αμετάκλητη) 46/2016 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου έχει επιδικασθεί στην εκκαλούσα-εφεσίβλητη συνολικό ποσό 104.573,34 ευρώ, όπως είχε προβάλει και πρωτοδίκως με τη ΔΤΕ4351/2019/6.2.2020 έκθεση απόψεων, με αποτέλεσμα να έχει ικανοποιηθεί πλήρως για τις διεκδικούμενες ένδικες απαιτήσεις της.

22. Επειδή, από τα στοιχεία που η εκκαλούσα-εφεσίβλητη προσκόμισε πρωτοδίκως προκειμένου να αποδείξει την αξία της οικίας της (από 5.12.2013 τεχνική έκθεση, με προβλεπόμενο κόστος ανέγερσης νέας οικοδομής 147.000 ευρώ και 46/2016 αμετάκλητη απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου, με την οποία το κόστος ανέγερσης νέας οικοδομής προσδιορίσθηκε στο ποσό των 76.000 €) και λαμβανομένης υπόψη της παλαιότητας της, καθόσον είχε ανεγερθεί 45 περίπου έτη πριν από την εξέλευση της ζημίας και με τις τεχνικές ανοικοδόμησης της εποχής, οι οποίες, κατά τα κοινώς γνωστά, υστερούν σε σχέση με τις σύγχρονες, συνέπεια των οποίων άλλωστε ήταν η πρόκληση προβλήματος στη θεμελίωση της οικοδομής και δημιουργία κλίσεων στην τοιχοποιία και τον φέροντα οργανισμό του κτιρίου, το Δικαστήριο κρίνει ότι η αξία της κατοικίας της ανερχόταν, κατά τον χρόνο επέλευσης της ζημίας, στο ποσό των 55.000 ευρώ, κατά μερική αποδοχή του πρώτου λόγου της έφεσής της, μεταρρυθμιζόμενης της εκκαλούμενης απόφασης κατά το σχετικό κεφάλαιο, ποσό το οποίο πρέπει να αναγνωρισθεί η υποχρέωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του Δήμου Ρόδου να της καταβάλλουν, κατά τα ειδικώς αναφερόμενα στην επόμενη σκέψη. Περαιτέρω, σύμφωνα με το προαναφερόμενο από 27.1.2014 πρακτικό καταγραφής ζημιών, το ποσό των 4.109 ευρώ που χορηγήθηκε στην εκκαλούσα-εφεσίβλητη ως αποζημίωση από τον Δήμο Ρόδου, προσδιορίσθηκε με αντικειμενικά κριτήρια και όχι με υπολογισμό κτηριακών ή άλλων ζημιών, δεδομένου ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι καθαρά κοινωνικού χαρακτήρα, χορηγήθηκε δε δυνάμει της ισχύουσας κατά τον κρίσιμο χρόνο ΚΥΑ Π2/οικ.2673/2001 (Β' 1185), η οποία φέρει τον τίτλο «Τροποποίηση και συμπλήρωση προγραμματικών αποφάσεων περί παροχής κοινωνικής προστασίας». Συνεπώς, μη νομίμως αφαιρέθηκε από το ποσό των 10.955 ευρώ που επιδικάσθηκε ως αποζημίωση στην για την υλική ζημία που υπέστη από την καταστροφή της οικοσκευής της το ποσό των 4.109 ευρώ, καθόσον πρόκειται για οικονομική ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα και δεν αντιστοιχεί σε τμήμα της αξίας της οικοσκευής της.

κατ' αποδοχή του δεύτερου λόγου της έφεσης. Τα προβαλλόμενα δε με τα υπομνήματα του Δήμου Ρόδου είναι απορριπτέα, προεχόντως διότι το Πρωτοδικείο δεν ύφειλε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το γεγονός ότι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη είχε ήδη αποζημιωθεί από ασφαλιστική εταιρεία (ΣΤΕ 45/2025, 1202/2022). Τέλος, απορριπτέος είναι και ο αντίστοιχος ισχυρισμός που προβάλλεται με το υπόμνημα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου καθόσον, αφενός μεν, από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι πράγματι η εκκαλούσα-εφεσίβλητη εισέπραξε την αποζημίωση που της επιδικάσθηκε με τις προαναφερόμενες αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, αφετέρου δε, η Περιφέρεια δεν ισχυρίζεται ότι η εταιρεία με την επωνυμία «INTEPAMERIKAN ELLHNIKH ETAIPEIA ASFALISSEON ZHMION A.E.» έχει ασκήσει σε βάρος της αγωγή, καθ' υποκατάσταση της εκκαλούσας-εφεσίβλητης, ώστε να κινδυνεύει να αποζημιώσει δύο φορές για την ίδια αιτία.

23. Επειδή, κατ' ακολουθία, οι κρινόμενες εφέσεις πρέπει να συνεκδικασθούν, η κρινόμενη έφεση της εκκαλούσας-εφεσίβλητης πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, η εκκαλούμενη απόφαση να μεταρρυθμισθεί κατά τα προβαλλόμενα κεφάλαια, να προσδιορισθεί η συνολική αποζημίωση που πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ο Δήμος Ρόδου υποχρεούνται να της καταβάλουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, στο ποσό των 84.036 ευρώ [24.846 € (8.000 € έξοδα κατεδάφισης + 6.846 € αξία οικοσκευής + 10.000 € ηθική βλάβη) που επιδίκασε το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο + 59.190 € (55.000 € αξία κατοικίας + 4.190 € επιπλέον αξία οικοσκευής)], εντόκως με επιτόκιο 6% ετησίως από την επίδοση της αγωγής (27.12.2018, σχετ. οι 2537Ζ'/27.12.2018 και 2538Ζ'/27.12.2018 εκθέσεις του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Ρόδου Μιχάλη Καρακόπουλου) έως τις 30.4.2019 και με επιτόκιο υπολογιζόμενο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4607/2019 από 1.5.2019 και έως την εξόφληση, το παράβολο που καταβλήθηκε να αποδοθεί κατά το ποσό των 100 ευρώ και να κάταπέσει κατά το λοιπό ποσό (άρθρο 277 παρ. 9 του ΚΔΔ), και τα δικαστικά έξοδα να συμψηφισθούν ανάμεσα στους διαδίκους (άρθρο 275 παρ. 1

του ΚΔΔ). Περαιτέρω, η κρινόμενη έφεση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου πρέπει να απορριφθεί, η Περιφέρεια όμως, πρέπει, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να απαλλαγεί από τα δικαστικά έξοδα της εκκαλούσας-εφεσίβλητης (άρθρο 275 παρ. 1 τελ. εδ. του ΚΔΔ).

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Συνεκδικάζει τις εφέσεις.

Δέχεται εν μέρει την έφεση της.

Μεταρρυθμίζει την εκκαλούμενη απόφαση κατά τα προσβαλλόμενα κεφάλαια,

Αναγνωρίζει την υποχρέωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και του Δήμου Ρόδου να καταβάλουν στην ..... το ποσό των ογδόντα τεσσάρων χιλιάδων τριάντα έξι ευρώ (84.036 €), εντόκως, με επιτόκιο 6% ετησίως από 27.12.2018 έως 30.4.2019 και με επιτόκιο υπολογιζόμενο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4607/2019 από 1.5.2019 και μέχρι την εξόφληση.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου κατά το ποσό των 100 ευρώ και την κατάπτωση του κατά το λοιπό ποσό.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα ανάμεσα στους διαδίκους.

Απορρίπτει την έφεση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Απαλλάσσει την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από τα δικαστικά έξοδα της

Η διάσκεψη του Δικαστηρίου έγινε στον Πειραιά στις 29 Απριλίου 2025 και η απόφαση δημοσιεύθηκε στο ακροατήριό του, κατά την έκτακτη δημόσια συνεδρίαση της 20 Μαΐου 2025.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

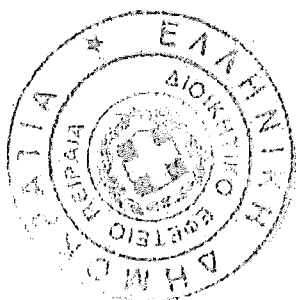
Τ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Τ.Κ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Τ.Κ.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Πειραιάς, 25.04.2025

Η Γραμματέας

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΟΝΤΟΥΛΗ
ΑΡΧΙΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΛΑΟΥ

